

ABONAMENTUL.

Pentru Monarhie:
Pe an 28 cor. $\frac{1}{2}$ an
14 cor. $\frac{1}{4}$ 7 cor.
Un număr 30 fileri.

Pentru străinătate:
Pe un an 32 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 16 cor. $\frac{1}{4}$ an
8 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 84 fil., a doua
oară 72 fil., a treia
oară 60 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Mercuria și Sâmbăta.

Prefacerile politice din Europa de mijloc.

În Germania tracțiunile politice de ieri s'au încheiat azi în două mari tabere, cari stau față în față rezolute și dârze. Parlamentul din Berlin, educat într'o atmosferă blândă și ascultătoare, își scutură azi creștetul și cere ca oficialitatea, care deprinde puterea de stat, să se supună voinții parlamentului. Reichstagul cere schimbarea constituției, guvern responsabil și interzicerea organismului militar de-a face politica, pe care numai reprezentanții poporației au dreptul să o facă. „Berliner Tageblatt” își începe articolul deadreptul cu: S'a început atacul împotriva dominației militare germane.

Pășirea aceasta pe teren pentru reforma democratică a constituției germane a fost provocată de vorbirea cancelarului Hertling și a vice-cancelarului Hintze, cari în fața evenimentelor nu s'au dovedit a fi politicienii doriți de opinia publică germană. Au fost deadreptul învinuiți, că nu pot ținea pept cu partida militară, care nu ține seamă din aspirațiile democratice ale poporației. Șeful social-democraților, Scheidemann a spus pe față, că în Germania nu cancelarul guvernează, ci generalul Ludendorff.

Criza și-a ajuns culmea și se vorbește de o iminentă plecare a cancelarului Hertling.

În Austria încercările prim-ministrului Hussarek de-a afla o soluție pentru o înțelegere trainică între diferitele naționalități, pot fi considerate ca eșuate, deoarece atât slavii de sud cât și cehii cer independență națională și nu se mulțumesc sub nici o formă cu vre-o autonomie oarecare. Complică situația launtrică, chestia Bosniei, Herțegovinei și Dalmației, cărora li-se caută forma de stat în cadrele dualismului. Planul

e ca aceste provincii să fie anectate la Ungaria pe baza dreptului istoric, lăsându-li-se o largă autonomie. Pentru limpezirea chestiei a fost trimis la fața locului cu misiune specială contele Tisza, care a avut mai multe întrevederi cu bărbații mai de frunte din Croația, Bosnia și Herțegovina.

Față cu planul alipirii Bosniei la Ungaria, partidele austriace au luat atitudine ostilă. Partidul german cere ca recompensă anectarea teritoarelor germane din com. Pözsony, Sopron și Vas la Austria.

Numai în Ungaria e liniște. Se vorbește, că eventual partidul lui Wekerle va fuziona cu Tisza, ca guvernul să aibă deja în sesiunea viitoare majoritate, spre a vota mai ușor proiectele de toamnă, ca reforma comitatelor etc.

Mari schimbări în politica internă a Ungariei. Ziarele din Berlin publică știri interesante privitor la prefaceri radicale în politica internă a Ungariei. Astfel „Berliner Tageblatt” e informat că sancționarea legii electorale întârzie tocmai din motivul acestor prefaceri. Se zice că anturajul regelui e nemulțumit cu felul cum s'a votat reforma electorală, pe care o țin prea puțin democratică. Mai ales votul celor decorați cu Crucea Carol provoacă nemulțămire și țin că legea în forma aceasta nu corespunde intențiilor exprimate la timpul său în autograful regal publicat din acest prilej. Guvernul ca răspuns la aceste a publicat legea electorală în monitorul oficial.

Apunerea comisariatelor mini-steriale. Se știe, că la sinoadele bisericii gr. or. dela Dumineca Tomii ministrul Apponyi a trimis comisarii săi spre a supraveghea mersul desbaterilor și a ține ordine între delegați. Sinoadele celor trei eparhii însă nu au voit să ia act de existența comisariatelor, și când aceștia au voit să pășască energic față de sinoade, aceste simplu au suspendat ședințele, amă-

nând desbaterile pe timp nehotărit. Într'un memorandum adresat de episcopii bisericii gr. or. Curții și conziliului ministerial s'a protestat împotriva comisariatelor și s'a cerut delăturarea acelorora. Atitudinea aceasta și-a avut acuma rezultatul dorit. Sinodul dela Sibiu e convocat din nou pe 14 Octombrie dar fără comisar.

Din semnele vremii.

— O carte care ne privește. —

(Continuare și fine.)

Iar când vorbește despre noua instituție alui Apponyi (comisarii ministeriale în preparandiile românești), dl Dénes are o intuiție uimitoare. Parcă dânsul ar fi făcut experiențele dureroase din cutare preparandii românească pusă sub control polițienesc. Parcă dânsul ar fi suferit umilirea de a-și retăcea limba și naționalitatea înaintea elevilor (renegarea direct nu e impusă, ci numai atâtă: să vorbești despre limba, literatura și instituțiile românești, ca despre ale tale proprii). Parcă dânsul ar fi fost timbrat de atentator contra integrității statului maghiar, fiindcă n'a propus la cursul scurt de o lună pentru elevii-ostași în cadrele geografiei Ungariei și provinciile Bosnia și Herțegovina. Ori par'că dânsului i-s'ar fi acățat cercetarea disciplinară după cap, fiindcă a cutozat să-l facă atent pe dl comisar ministerial la unele greșeli ortografice maghiare. Cu atâtă hotărâre și convingere cere să se desființeze „poliția școlară” și să se îndepărteze comisarii din preparandii în interesul bunei înțelegeri dintre cetățeni (p. 52)

Sau ce strălucit dovedește că nu școala, ci guvernul, care nu creiază condiții de traiu mai favorabile pentru Români (nu edifică căi ferate mai multe, nu deschide băi (mine), nu regulează fluviile, nu promovează comerțul și industria etc.), poartă vina pentru starea așa de înapoată în cultura bițiilor Români. Celorocă afirmă, că statificarea școlilor ar aduce pentru Români un grad mai înalt de cultură și bunăstare, le rade în față și le spune, că e de necrezut să se fericească opincarul valah în Ungaria. Dar nici Ungurii nemoși nu se pot ferici, fiindcă la noi totul se face prin legături familiare. Nu te întreabă, tu cine ești, ci cine a fost tatăl tău, meșul tău, strămoșul tău și așa mai departe. Iar până când Români vor fi ținuți tot în condițiile de traiu de până acum (agri — și viticultură primitivă) e de privese să se mai speseze pentru statificarea școlilor va-

lahe. Boii înțeleg chemarea „ceaboise“ și „hoidea“ românește tot atât de bine ca și ungurește (p. 65—66.)

* * *

Și acum, dle Dénes, te rog nu-mi lua în nume de rău, că mă adresez direct D-tale! Dar la p. 72—73 a cărții D-tale zici, că se înșală foarte mult cei ce cred, că Ungurii din Ardeal ar voi și după războiu să urească și să fie urțiți. Ba spui într'un mod atât de mișcător, că au fost deajuns frecările și bufuirile debitocești de până acum. Ungurii vreau să trăiască cu Românii ca oameni, iubind și fiind iubiți. — Luăm cu plăcere la cunoștință aceste declarații sărbătorești și te asigurăm, dle Dénes, atât pe D-ta cât și pe toți cei ce se cugetă și simțesc ca D-ta, că precum în trecut, așa nu vom lipsi nici în viitor a ne înțelege omenește cu oricine va fi chemat să facă o înțelegere între Dvoastră și noi. Tizoteiu Cipariu, unul din cei mai mari învățați ce i-am avut, incredințat în mai multe rânduri cu reprezentarea drepturilor noastre înaintea curții domnitoare și a bărbaiilor conducători ai Dvoastră, își redactă publicația sa periodică de aici „Organul luminării“ cu atâta înțelepciune, încât și-a câștigat abonați nu numai români, ci și germani și maghiari, cărora în Nr. XXVI. al Organului le și mulțumește („partinitorilor... nu numai români, ci și din marimoasa națiune urgară“), ba a avut și un colaborator ungar în persoana lui Szöts Daniel T. Biró, care i-a trimis o poezie românească, scrisă cu ortografie ungurească în suplimentul Nr. LX. (18 Februarie 1848). George Barițiu, alt mare povătuitor al nostru, numit și de istoriograful Dvoastră Jakab Elek, unul din civilizatorii patriei noastre, prin activitatea sa publică a meritat atât de mult iubirea și încrederea compatrioților Sași și Maghiari, încât în primăvara anului 1847 a fost ales din partea orașului Brașov împreună cu senatorul Aug. Roth și neguțatorul D. Mager ca deputați în cauza căilor ferate, iar ceva mai târziu (20 Ianuar 1861) a fost sărbătorit Barițiu tot în Brașov din partea tuturor naționalităților Ardealului, când a zis Barițiu între altele: Nu este ură între popoare, ci numai între anumite coterii, oligarhii și clase privilegiate ale popoarelor. Soarta poporului maghiar în trecut a fost tot aceeași ca și a noastră; a Secuilor asemenea; și nici patul poporului săsesc n'a fost așternut cu roze. Să deosebim așadar bine națiunile de coterii! — Poate-se un spirit mai nobil, mai umanitar și mai frățesc decât acesta? Sau aduceți-vă aminte, cu ce devotament a stat la dispoziția guvernului Ștefan Tizza comisia de zece membrii de încredere din partidul nostru național, când s'a încercat mai anii trecuți o apropiere între Dvoastră și noi? Că au eșuat tratativele? Nu suntem noi de vină!

Dle Dénes! Un tovarăș de principii al D-tale (Jászai Oszkár, Mult és jóvő határán p. 15) și pare-mi-se și D-ta, simți oarecare amărăciune gândindu-te, că s'a cam întârziat la noi cu democratizarea și egala îndreptărire a popoarelor. Ba tovarășul D-tale, prin rostul unui publicist englez, spune că doară ar fi și prea târziu să se înceapă acum. Ar fi trebuit să se înceapă cu vre-o 50 de ani mai înainte! Noi zicem chiar din contră: *Mieux tard que jamais!* (Mai bine mai târziu decât nici odată!) Cu Dumnezeu înainte!

Un fost profesor de preparandie.

Regina României și veștile răspândite despre ea. Despre regina Maria a României s'au răspândit în legătură cu încheierea păcii dela București și teritoriile anectate monarhiei vești, pe cari atât presa puterilor centrale cât și a ententei le-a exploatat îndeajuns. S'a spus anume, că regina a trecut pe teritoriul anexat, a mers în casele țeranilor trecuți dela statul român, i-a mângâiat, le-a dat daruri și i-a asigurat, că România nu va uită de ei. S'a scris de scene emoționante cu această ocazie, fără a se întrelăsa neamintit și anumite simpatii, ce le-ar fi manifestat regina la toate ocaziile, începând dela încheierea armistițiului și până la ratificarea păcii.

Un corespondent al ziarului din Budapesta „Az Est“ a avut ocazie a vorbi cu însași regina Maria, care a declarat privitor la cele colportate despre dânsa următoarele:

„Da am auzit, am cunoștință de veștile aceste. Dar nu pot să zic, că mi-au căzut rău aceste acuze, căci ceea ce am făcut, mi-a fost datorința. Cu ce mă acuză oamenii? Că am încurajat soldații mei, când am văzut că se clătină sub loviturile mari și am inspirat duh ostirii, când eră bătută? Aceasta îmi e datorința, căci doară le sunt regină, sunt regina României, norocul lor e și norocul meu, a mă interesa de dânsii eră nu numai un drept al meu, dar a fost și datorința. Nu simt nici o remușcare de conștiință, căci simt, că sunt o bună regină a poporului meu. Și când am cercetat pe cei flămânzi și le-am împărțit pâine, aceasta nu mi-o poate nime atribui de păcat! Cu grijă mare, cu umbrel mult și cu și mai multe spese le-am procurat postav și nevoină a încredința nimănui muncă, le-am distribuit personal tot și i-am învălit în sdrențele lor. Și că mi-am luat adio dela dânsii, aceasta doară nu va fi agitație? Toate celealalte câte mi-se atribuie sunt fleacuri și calomnii. Le resping.“

Audiența corespondentului a avut loc în castelul pitoresc Bicas din valea Bistriței din Moldova.

Dr. Valer Branisco. Un nume popular, care amintește pe cel mai cult ziarist român din Ungaria, om de știință, care a fost ani de zile profesor la Brașov, apoi stabilit la Lugoj, a înșințat ziarul „Drapelul“, pe care-l conduce de 18 ani cu mare tact, în care găsim articole prime, din pana lui, scrise cu o logică puternică, cu o strânsă argumentație și largă concepțiune. Ca fruntaș al partidului național român, dr. Valer Branisco, s'a distins printr'o notă personală, fiind aderențul deslegării pacifice a chestiei

române în Ungaria, nu prin politica de demonstrații, de memorande, ci printr'o politică de înțelegere, de persuasiune a contrarului.

Dl dr. Branisco se bucură de simpatii largi nu numai în cercurile românești, ci și în cercurile politice ungare, unde e apreciat pentru tactul lui, erudițiunea lui și superba lui cumpătare artistică.

Și cu toate acestea dl dr. Valer Branisco zace de luni de zile în temnița dela Seghedin. Motivul? La o percheziție generală, ce s'a făcut la inteligența română din Lugoj, percheziție provocată de nenorocimanie de corespondență cu toată lumea, a unui tinăr svăpăiat român din Viena, care are — multă mâncărime de limbă, — s'a găsit o scrisoare a acestui tinăr și printre hârtiile redacționale ale dlui Branisco. Arestarea aceasta a provocat mare senzație la Lugoj și întreg Bănatul, nu numai la români, ci la concetățenii unguri. S'au făcut intervenții stăruitoare la prim-ministrul Wekerle, nu numai din partea deputaților maghiari din Lugoj și Bănat. Ba avem informații sigure, că până și contele Tisza și-a spus cuvântul în favoarea dlui dr. Branisco, fiind și dânsul convins, că dl dr. Branisco numai „om periculos“ nu este pentru statul ungar.

De ce dar continuă să fie deținut?

Pentru o biată scrisorică, ce nu era a lui, ci era numai adresată lui, — pentru care lucru nu poate fi făcut responsabil?

Tribunalul din Cluj a achitat deunăzi doamne și domnișoare din societatea românească, acuzate de trădare de patrie.

Când va veni rândul și dlui Branisco să capete cuvenita satisfacție? Punem această întrebare cu atât mai vârtos, cu cât suntem informați, că doi miniștrii au declarat unor deputați, cari au intervenit pentru eliberarea dlui Branisco — că s'au convins, că acesta e nevinovat.

„F. P. R.“

† Silvia Chirillă,

profesoară la școala de praxă de lângă preparandia de fete rom. din Lugoj și-a închis ochii spre veșnică odihnă în ziua de 5 Sept. anul curente într'un sanator dela marginea mării, în Triest. Cu ea se pogoră în mormânt una din cele mai nobile ființe a învățământului român din patrie. O inimă nobilă, plină de iubire și dreptate față de toți, față de școală și tot ce e românesc, strictă însă și neînduplicabilă prin nimic, când eră vorbă de chestii pedagogice pe cari le înțelegea și pătrundeă ca poate nimeni altul.

Dispunea de o cultură înaltă câștigată prin muncă și diligență de fier. Operele literaturii maghiară, germană și franceză le cetia în original. Fineța-i și delicateța-i storceau recunoștință dela toți cei ce o cunoșteau.

13 ani a împlinit bătând drumul de martir a învățătorului confesional român, neuitând nici pe un moment de înalta-i chemare de a lumina poporul și de a face, ca acesta să înțeleagă rostul și lipsa școlii.

9 ani a funcționat ca învățătoare la școala reuniunii femeilor române din Șimleul-Silvaniei, unde foarte multe a trebuit să îndure, fiindcă caracteru-i deschis nu i-a permis a se aplică în serviciul unei sau altei partide ori persoane, și așa a fost până în sfârșit, unde însă cu munca-i conștientioasă a obținut recunoștința tuturor, iar școlii condusă de dânsa cu atâta zel și dragoste i-a câștigat prin inspectorul reg. competent dreptul de publicitate.

La Lugoj a venit în 1914. Pe lângă obositoarea-i muncă din școala de praxă și conducerea cu adevărată artă a prelegerilor de probă a preparandistelor, a implinit ani dearândul serviciul greu de crescătoare; primele învățătoare eșite anul trecut din preparandia Lugojului vor plânge lacrimi fierbinți la trista veste, că superioara lor, iubita dră Silvia nu mai este! Vor plânge nu pe superioara, ci pe mama lor. Cât interes purtă față de toate afacerile elevelor, câtă dragoste și fericire îi strălucia pe față văzându-și elevele în bine și bune și câtă durere îi puteai ceti din ochi, când elevele suferiau!

A fost până în sfârșit notarul conferințelor profesori de la preparandie, conducătoarea orfelinatului de fete, casarul internatului, cari oficii îi ocupau tot timpul liber, dar ea era fericită, că poate să lucreze!

Ca conducătoarea școlii de praxă a lucrat timp de 4 ani cu atâta zel și conștientiositate, încât Il. Sa comisarul reg. a preparandiei dl Dr. Iosif Siegescu de Krassószékás i-a exprimat mulțumită protocolară în conferința ținută la 9 Iunie a. c. și a făcut propunere la Înaltul Ministru de culte, pentru a i-se exprima recunoștință.

Cine cercetează muzeul școlii de praxă se poate convinge, că Silvia Chirillă numai pentru școală a trăit. Călătoriile ce le-a făcut aproape prin toate orașele mai mari din patrie, apoi la Wiena, Praga etc. nu i-au fost călătorii de distracție, ci de studiu. Cu câtă sîrguință cercetă toate instituțiile, edificiile, monumentele, muzeele, etc. acelor orașe, ca sosind acasă cu însemnări amănunțite provăzute cu fotografii, să poată împărtăși mai detaliat toată experiența călătoriei, elevelor iubite.

Călătoria dela Triest, care o făcea pentru a-și cură morbul greu, era iar scopul unui studiu amănunțit cu privire la războiul mondial. Școala îi era totuși vieța, sănătatea. De câte ori a fost rugată să odihnească și să se cureze și în decursul anului școlar,

dar întotdeauna răspunde, că în școală uită oboseală, durere, acolo relativ!

Cunoscând lipsa de manuale bune pentru școlile populare deși era foarte ocupată, a tradus din limba maghiară *Fizica* pentru școlile populare cu limbă de propunere română, care manual obținând aprobarea recerată, curând va apărea în ed. Înaltului Ministru de culte.

Nu mai puțin și-a îndeplinit datorița, ca fiică a bisericii. În toate I-le Dumineci din fiecare lună se mărturisiă și împărtășiă în onoarea preasf. Euharistii, pentru a obține sfârșit bun. Și dulcele Isus, adorat de dânsa i-a și ajutat, ca între streini, departe de cei ce o au iubit, între cele mai grozave chinuri, resignată în voia Tatălui ceresc și sperând ajutorul Preac. Vergure Maria să părăsească »Valea plângerilor«, ca ajungând la tronul Celui Preaînalt, să ceară dar și binecuvântare pentru biserica și școala românească, pentru cari și-a jertfit totul: știință, sănătate și vieță.

Dormi în pace scumpă Colegă! Murmurul mării nu-ți va fi străin, doar sufletul tău a fost Marea iubirii, a iubirii deaproapelui. Cum îmi scriai dela »marginea mării«: »Fi bună și iertătoare! Vino aici și vei iubi și iertă pe toți, căci aici simți Dumnezeu mai aproape«.

Greul zilelor de azi nu ne lasă, ca mergând la locul unde îți dormi somnul de veci, să-l udăm cu lacrimile izvorite din adevărată durere sufletească pentru pierderea ta prea de timpurie, dar rugăciunile noastre zilnic se vor înălța către Atotputernicul, ca să-ți facă parte cu dreptii și să te răsplătească pentru cele suferite la noi.

Dormi în pace suflet bun și blând!

Evenimentele din Bulgaria. Se anunță oficios din Viena: În legătură cu comunicatele militare bulgare și a statelor inimice, era de prevăzut, că în Macedonia se petrec evenimente însemnate. În 14 a. l. c. trupele antantei au început o strașnică ofenzivă pe frontul Vardar. Atacul a fost aproape de punctul acela unde frontul austro-ungar se încopie de cel bulgar. Deja în prima zi a succes trupelor antantei să împingă frontul bulgar și să-l constrângă a-se retrage.

La început bulgarii au fost la număr mai tari, dar a prevalat antanta cu cvantul de muniții și la aceasta se reduce, că spargerea de front i-a succes inamicului să o lărgească la ost și vest, și să potențeze străpungerea fron-

tului deja în a doua zi. Pe urma terenului dificil și a drumurilor rele trupele bulgare au suferit pierderi însemnate atât în material de războiu, cât și în prinsoneri. Retragerea bulgarilor ține încă.

Intervenirea auxiliară a trupelor austro-ungare s'a lovit de mari greutăți pe urma obstaculelor unei comunicații grele. Evenimentele aceste ale frontului macedonean nu pot rămâne fără urmări nici asupra situației militare a trupelor austro-ungare din Albania. Comandamentul trebuie să tragă consecvențele din situația dată, nu cumva pozițiile noastre de acolo să ajungă în primejdie. Desvoltarea aceasta a situației din Balcan nu exclude posibilitatea, ca aceste întâmplări să aibă urmări politice. După părerea cercurilor politice de aici, trebuie să așteptăm, că aceste întâmplări ce urmări vor avea asupra opiniei publice și poporului din Bulgaria. Știri exacte până acum nu avem. Limpezirea situației se așteaptă în zilele proxime.

Războiul european.

Evenimente însemnate s'au petrecut pe frontul macedonean și pe cel din Palestina. Pe frontul macedonean trupele franceze și sârbe au atacat oștirea bulgară la vest dela lacul Doiran având succese mari. Bulgarii siliți să se retragă au lăsat însemnate cantități de muniții, și mulți prinsoneri în mâinile inamicului. Trupele franceze și sârbe au înaintat repentin și au ocupat orașele Gevgeli, Demirkapu și mai pe urmă Prilep. La vest de Doiran trupele engleze au pătruns pe teritorul bulgar împingând pe bulgari spre Strumița.

În Palestina trupele anglo-franceze au atacat liniile turcești, le-a ocupat și au înaintat spre nord, ocupând țărmul mediteranei până la Aca, iar în nord făcând progrese însemnate. Se anunță 40 mii prinsoneri și 250 tunuri.

Concertul artistei Lucia Mureșianu în Bins.

— Raport special. —

Solemnă zi a fost pentru noi Binseni ziua de 4 Septembrie a anului curent, când am avut fericirea de-a saluta în mijlocul nostru pe artista Lucia Mureșianu, care a binevoit a ne distinge prin un foarte reușit concert. Succes splendid a avut concertul din 4 Sept. dat de artista Lucia Mureșianu cu concursul cântărețului George Erdélyi.

Domnișoara Lucia Mureșianu a sosit la Bins în 1 Sept. seara. Binseni știind scopul sosirii ei neașteptate, însuflețiti au rivalizat să steie într'ajutorul iubitei artiste, care ne-a lăsat multe frumoase suveniri, când din veia sorții a fost silită a petrece mai mult timp la noi. N'ar dovedi nimic

mai mult dragostea Binșenilor față de artista Mureșianu, decât, că sala cinematografului „Urania“ cu cea mai mare plăcere i-s'a pus la dispoziție gratis, că mic și mare alergă după bilete. Studenții dela gimnaz bucuros s'au angajat la vânzarea билетelor și că în seara concertului sala, de altfel spațioasă a „Uraniei“ a fost tixită de cei adunați, cari așteptau impacienți, să vadă și să audă cântând la pian pe artista Mureșianu.

*

Concertul, compus din puncte alese, s'a început cu frumoasa „Doină“ a regretatului artist-compozitor, Iacob Mureșianu, prin executarea căreia artista Lucia Mureșianu a manifestat un strălucit talent artistic. Urmează „Impromptu op 90“ de Schubert, apoi alte două compoziții de ale lui I. Mureșianu: „Scherzo“ și „Grande Valse de Concert“. Ne delectează apoi cântărețul-tenorist George Erdélyi, cântând pe lângă acompaniament de pian nemțește: „Am Meer“ și „Der Wanderer“ de Schubert, ungurește: „Tanulj meg fiaskám komédiázni“ de Zerkovits și în fine românește o dăioasă doină din Bănat: „Bate moartea la fereastră“, prin care și-a câștigat aplauze nesfârșite. Urcă apoi bina iar artista Lucia Mureșianu și înaltă sufletește publicul cu o „rapsodie“ de Liszt-Ferman, la finea căreia publicul însuflețit erumpe într'un vifor sgomotos de aplauze de „trăiască“ și „cum a fost“, așa încât artista e silită a repeta pieza. Insuflețirea crește, când un student octavan în numele publicului încântat, predă artistei ca semn de recunoștință și dragoste un mare și frumos buchet de flori. Se sfârșește concertul prin „rapsodia“ și „jocurile“ lui I. Mureșianu, depărtându-se publicul, aplaudând și urând fără sfârșit pe artista Lucia Mureșianu, care în seara de 4 Sept. și-a câștigat cununi de lauri, având în Binș o adevărată serată de triumf.

*

Ce privește succesul material al concertului, semnez următoarele: S'a încasat suma destul de frumoasă de: 1832—cor., care sumă de altfel — precum sum informat — e record în tura din acest an al artistei, și care sumă în foarte mare parte constă din marimonioasele suprasolviri, cari au fost peste tot multe și destul de bogate.

— I. V. B. —

Pravis-Domini.

Ai fost și tu în vremuri mai senine
Un sat ce nu știai de suferințe.
Când gingașe, zburdănice ființe
Voioase se adăposteau în tine.

Azi însă 'nvins de doruri și suspine
Privești tăcut spre jalnică câmpie,
Iar ulițele-ți fierb de gălăgie
În limbi necunoscute și streine.

Biserica-ți frumoasă altă dată
E găurită de-o ghiulea de tun,
Și par'că plânge atât de'ndurerată;

O'abia niște femei în ea acum
Dela altar zadarnic mai așteaptă
Un dulce, blând „Dominus vobiscum“.

N. L. Ioanăș.

Informațiuni.

Învățătorii glotași, împărțiți la serviciu militar ușor, fără arme. În conformitate cu ordinul dlui ministru reg. ung. de culte și instrucțiune publică Nr. 6782—1918 prezid. vor fi scutiți dela serviciul militar activ:

Toți învățătorii glotași (militari de rând, cadet-aspiranți și stegari), cari au împărțirea la serviciu ușor (în cancelarie, la instrucție, la alimentație), să trimită înmediat *consistorului*, căruia aparțin, următoarele date: 1. Numele. 2. Armata la care servește (honvezi, armata comună, Regimentul ș. a. eventual posta de câmp). 3. Anul nașterii. 4. Împărțirea ce o are azi, în serviciul militar ușor. 5. Locul unde e aplicat sau unde va fi aplicat ca învățător. 6. Rangul militar. 7. Comanda de întregire, de care se ține. Cu un cuvânt toate datele referitoare la serviciul lui militar.

P. V. Consistor pe baza acestor date — dacă vor fi exacte — va face propunerea pentru mântuirea lor dela serviciul militar activ.

NB. În interesul învățământului sunt rugate toate ziarele române, să reproducă această știre, luată din „Néptanítók lapja“ Nr. 26—27—1918. pagina 22.

Din dieceza Gherlei. Prezentarea clericilor în Seminar. Clericii au a-se prezentă la seminarul din Gherla în 1 Octombrie a. c. la 6 ore seara, aducând cu sine toate taxele prescrie și vidualiile, ce li-s'au impus, căci la caz contrar celce nu ar satisface, nu va putea fi primit.

— **Concurs la stațiuni docentale și cantor-docentale.** Cu terminul de 30 Sept. 1918. se dau la concurs următoarele stațiuni docentale resp. cantor-docentale: *Oncești—Vâncșfalu, Cornești—Somosfalu, Bârsana—Berezánfalu, Sârbi—Szerfalu.* Tractul Izei: *Rozalia, Strimtura—Szurdok.* Tractul Valcăului: *Pria—Perje, Sig—Feisőszék, Fizeș—Krasznafűzes.* Tractul Crasnei: *Pătăluș—Krasznaháza, Hures—Bagolyfalu și Sirbi—Krasznatótfalu.*

Cereri instruite cu extras matricular de betez, diplomă de învățător, atestat de serviciu și moralitate sunt a-se înaintă senatului școl. care făcând alegerea, toate actele să le înainteze aici prin protopopul districtual. Acolo unde e de lipsă transcrierea ajutorului dela stat, deodată cu susținerea actelor mai sus înșirate să se susțină încă documintele următoare: atestat de competență comunală, tabela de calificare despre învățătorii concurenți, libelele de plată a învățătorului ales consumătoare cu instrumentul de dotațiune și recursul senatului școl. pentru transcrierea ajutorului de stat. Protopopul districtual să ne raporteze tot atunci, că învățătorul de mai înainte în ce zi și din ce cauză și-a părăsit postul, ajutorul de stat împreunat cu aceea stațiune până când l'a ridicat și că nou alesul învățător în care zi și-a ocupat postul.

Dărulri. „Societatea meseriașilor români din Blaj“, are mulțumirea de a chita publice contribuțiile inimilor bune și cu dor de progresul clasei de mijloc și anume:

a) La *fondul Dr. Victor Mihályi*, cu scopul de a ajutură pe meseriașii începători și pe cei cari fac călătorii de studii: Pop Ioan, notar Rodna veche, Aurel Romanul, David Deac, preot în Păclișa — în amintirea neuitatului său fiu Horațiu câte 20 cor. Ioan Man, preot Băgău, Iuliu Mera,

proprietar Cosma, Vasile Gruia, preot Cisteiul unguresc, Ioan Pop, preot Țagul mare, Nicolae Galea, preot Inoc, George Spătăcean, învățător Benic, Vincențiu Pandrea din prilejul sfințirii într'u preot, câte 10 cor.

b) La *Legatul Ilie Mircea*, pentru ajutorarea ucenicilor de meserii plasați în Blaj: Dr. Ioan Lupaș, protop. Seliște, Ioan Gergely, preot Târcla, câte 5 cor; Vasile Maxa, preot Gârbova de sus, Ștefan Morar, preot Conța, câte 4 cor., I. Opriș, Racovița 2 cor., Vasile Șerban, preot M.-Ciuciu 1 cor.

c) La *fondul văduvelor și orfanilor de meserieși*: Cu prilejul căsătoriei dl Sever Pop, conducător la „Consum“ în Blaj cu Dșoara Anuța Ilieș din Peșteana săvârșită în 8 Sept. c.: Sever Pop, 50 cor. G. Precup, Dna Livia Domșa, câte 20 cor., Dionisiu Ilieș, prop. Peșteana, Ioan Morar, preot Bogata, Silviu Popa, preot Cârnești, Ioan Pop, preot Peșteana câte 10 cor., Dr. Vic. Macaveiu, prof. de sf. teol. 4 cor., Marian Hăca, teolog 5 cor. În numele comitetului *Gavril Precup*, prezident.

Ce cere Asociația ardeleană. Consiliul Asociației magnaților din Ardeal a convocat o mare adunare în Cluj pe ziua de 28 Sept. unde vor fi de față contele Bethlen István, fostul ministru Ugron Gábor și baronul Kemény Árpád. Asociația vrea să-și precizeze atitudinea privitoare la următoarele puncte: 1. Urgitarea clădirilor liniilor ferate spre România și Orient. 2. Atitudinea Asociației în chestia păcii dela București și protest împotriva uniunii Basarabiei cu România. 3. Se cere, ca la încheierea păcii cu Sârbia districtul Negotiniului să fie anectat la Ungaria pentru a avea graniță comună cu Bulgaria. 4. Urgitarea reconstrucției Ardealului. 5. Reprezentarea parlamentară mai potențată a intereselor ardeleni. 6. Validitatea deplină a limbei maghiare în toți ramiile vieții publice. 7. Reinființarea granițelor secui. 8. Împărțirea comitatelor ardeleni și altele, câte se vor mai anunță.

Târgul de vite și de mărfuri se va ține în comuna Săliște în 5 Octombrie n.

Aviz. Epuizându-se volumul I. al manualului de „Teologia dogmatică fundamentală“ (Apologetica) a păr. Dr. Vasile Suciu, alumnii de pe cursul I. și II. ai seminarului teologic din Blaj, sunt recerești, că dacă numai se poate să-și câștige singuri (dela particulari ori din arhivele parohiale) pro usu câte un exemplar din această carte.

În aceeași vreme rugăm pe toți, cari pot pune această carte la dispoziția seminarului — fie pentru a fi răscumpărată cu prețul de cumpărare, fie măcar împrumut —, să binevoiască a ne-o trimite ori a ne aviza cu posibilă grabă.

Blaj, 20 Septembrie 1918.

Prof. Dr. Alexandru Rusu,
prefect de studii.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Ioan Suciu.

AVIZ!

Cumpărăm vin vechiu, must, mere, nuci, ouă, ceapă și varză.

Cerem oferte pe adresa:

Societății comerciale pe acții
„CONSUM“
Blaj — Balázsfalva.